

Kawandila xa Kitaabui Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Sulemani yi kitaabui nan seɓexi a xa bannaya, a xa nɔɛ, nun a xa lɔnni belebele nan xa fe ra. Na birin findixi masenyi hagige nan na a be Alatala xa maragiri kui. A naxa a fahaamu na birin findixi «fe fufafu» nan na. Birafe na fe mɔɔli fɔxɔ ra, na luxi alɔ mixi «naxan birama foye fɔxɔ ra.» Foye na na, kɔnɔ a sigama ne, a mu buma. A suxufe mu sooneyama. A na na ki ne won ma dunjeigiri kui.

Yi kitaabui xa masenyi tide gbo barima to mixie mu taganma birade fe wuyaxi fɔxɔ ra naxan mu findixi Alatala xa seriye ra. E birin katama ne naafuli soode. E lɔnni fenma alako na tan fan xa findi kɔbiri ra. Na kira xɔn ma e fe mɔɔli birin nabama naxee nɔma rafande e fate ma. Na jeɛe ki kui adamadi luma yunubi raba ra.

Alatala naxan masenma won be Annabi Sulemani saabui ra a findixi yi nan na: A lanma adamadi xa bira Alatala xa seriye fɔxɔ ra yi dunja bende fupi fari. Ala dunja naxan daaxi a fan adama be, kɔnɔ a mu lanma a xa findi a xa ala ra. Alatala jelexinyi fima mixi ma, kɔnɔ a wama ne e xa a kolon a tan nan findixi e Marigi ra. A lanma adama xa dunja igiri, a ya tixi Ala nan na. A xa a kolon dunja see mu buma, e luxi ne alɔ «foye» naxan lɔema yen.

Yi kitaabui a masenma ne won be a lanma won Marigi xa findi Alatala Daali Mange nan na, a naxa findi daali se nde ra. Ala xa won mali na kolonfe ra won boje kui. Amina.

Kawandila xa Kitaabui

Dunija fu na a ra!

¹ Dawuda xa di Darisalamu mange xa kawandi nan ya:

² Dunija findixi fe fufafu nan na.

Dunija fee tide yo mu na,

na birin findixi fuyan nan na.

N tan kawandila xa masenyi nan nan ki.

³ Adamadi geeni mundun sotoma a xa wali ma soge bun ma?

⁴ Ndee faxama, ndee barima, dunija fan na keɓa keren loxoɓe birin.

⁵ Soge tema, a goroma, a man gbilen a texi dennaxe.

⁶ Foye fan minima, a sigama yirefanyi ma, a a mafindima koola ma.

A na ge mafindide, a man gbilen a kelide.

⁷ Xure birin xun tixi baa nan na, kono baa mu rafema.

Xuree kelima dennaxe, e man gbilenma menni ne.

⁸ Fe birin jereɓa, a mu taganma, a mu masarama.

Adama ya mu wasama fe matode,

a tuli fan mu lugama fe ramede.

⁹ Naxan bara dangi nu,

na nan man gbilenma a ra.

Naxan bara raba nu, na nan man nabama.

Fe nεενε mu rabama dunija ma naxan jondon mu nu raba.

10 Fe nεενε yo mu na naxan a niyama mixi xa a fala,

«Yi mato, fe nεενε na a ra!»

N xa a fala wo be, na fe mooli jan nu na beenun won tan xa bari.

11 Nama mu ratuma fe dangixi ma, fe naxan sa fama rabade, jama nεεmuma ne na fan na.

12 N tan Kawandila, n bara findi mange ra Isirayila boxi ma Darisalamu.

13 N nate tongoxi ne, fe naxee birin nabafe yi dunija ma, n xa e mato a fanyi ra. Na kui n a to ne a Ala kote xoxoxe nan saxi adamadie fari.

14 N bara wali birin mato naxan nabama yi dunija ma. Fufafu na a birin na! Birafe na wali foxo ra, a luxi ne alo mixi na birafe foye nan foxo ra.

15 Naxan kuntinxi, na mu noma matinxinde, naxan luxi, na mu noma kamalide.

16 N naxa a mapoxun n yete ma, a n tan bara lonni fen dangi Darisalamu mange birin na, naxee singe fa n tan yara. N bara lonni nun fe kolonyi gbegbe soto dunija xa fe ma.

17 N naxa nate tongo n xa xaxilimaya nun xaxilitareja fan mato. Kono n bara a to na fan luxi alo birafe foye nan foxo ra.

18 Xaxilimaya nun kontofili nan jereama kira keren xon ma.

Fe kolonyi gboma ki naxe, toore fan gboma na ki ne.

2

Adamadi waxɔnfe

¹ N a fala nε n yetε bε, «N xa ɲɛlexinyi mato, n xa a kolon naxan fan.» N naxa a to a ɲɛlexinyi fan mu buma.

² N naxa n yetε maxɔrin, «Yelete tun mu findixi fe kamalixi ra. ɲɛlexinyi tide na munse ra?»

³ N naxa natε tongo n ma lonni fenfe kui, n xa ɲɛlexinyi fen weni ra. N nu wama a kolonfe munse munafanyi gbo adamadie bε e xa dunɲɛigiri kui.

⁴ N naxa wali xungbe ndee suxu alɔ banxi tife nun xε safe.

⁵ N naxa yire tofanyie yailan naafuli kanyi e malabuma dennaxε sansi tofanyie ya ma.

⁶ N naxa ye yire ge naxee a niyama ye xa sa n ma sansie ma.

⁷ N naxa konyie sara, naxee bara die sɔtɔ naxee findixi n gbe ra, e fa lu n xɔnyi. N naxa xuruse gbegbe sɔtɔ, dangi Darisalamukae birin na naxee nu na beenu n xa bari.

⁸ N naxa gbeti, xεεma, nun naafuli mɔɔli birin sɔtɔ. N naxa yelibae sɔtɔ, a nun ginε gali adama waxɔnfe xa fe ra.

⁹ N naxa findi mixi xungbe ra dangife Darisalamukae birin na naxee nu na beenu n xa bari. N naxa na birin naba lonni fenfe ra.

¹⁰ N naxa n waxɔnfe mɔɔli birin fen, n mu tondi sese ra naxan nu rafanxi n ma. N ma wali yati nu rafanxi n ma, na nan findixi n ma geenɲi ra.

¹¹ Kɔnɔ n to n ma wali birin mato, n naxan nabaxi tɔɔrε kui,

n naxa a to na birin fufafu.

A nu luxi nε alɔ mixi naxan birama foye fɔxɔ ra a mu sese suxu.

¹² Na tɛmɔi n naxa n ɲɔxɔ sa xaxilimaya nun xaxilitareɲa xɔn ma.

Naxan tima mangε ra n ɲɔxɔε ra, na fama munse rabade?

¹³ N naxa a to xaxilimaya fan dangi xaxilitareɲa ra,

alɔ naiyalanyi fan to fanxi dimi bε.

¹⁴ Xaxilima se toma a ya ra,

xaxilitare tan a ɲεrɛma dimi nan kui.

Kɔnɔ e firin birin faxama nε.

¹⁵ Na nan a ra n naxa a maɲɔxun,

xa n tan nun xaxilitare birin faxama nε,

n ma xaxilimaya tide fa na munse ra?

N naxa a fala n yetε bε, «Xaxilimaya fan fe fufafu nan a ra.»

¹⁶ Xaxilima nun xaxilitare xa fe mu ratuma mixie ra,

e nεemuma nε e firin birin ma, e firin birin faxama nε.

¹⁷ Na kui duniɲεigiri naxa rapaaxu n ma, barima n bara a kolon n ma wali mu buma. A luxi nε alɔ mixi naxan birama foye fɔxɔ ra, e mu a suxu.

¹⁸ N ma wali naxa rapaaxu n ma, barima n bara a kolon fo n xa na birin lu mixi gbete yi ra.

¹⁹ Na mixi findima xaxilima nan na, ka xaxilitare ra? Nde nɔma na kolonde? Kɔnɔ a tan yati nɔε sɔtɔma nε n ma wali birin xun ma! Fe fufafu nan na ki.

²⁰ Na kui n naxa nimisa wali birin xa fe ra n naxan naba yi duniɲa ma.

²¹ Mixi naxan walixi lonni nun fate ra, a fa na wali lu mixi nde yi ra naxan mu sese raba na wali kui, na findixi fe fufafu nan na naxan xɔɔxɔ ki fanyi ra.

²² Mixi geeni mundun sɔtɔma a xa wali nun a xa kate kui a naxan nabaxi yi dunɔna ma?

²³ A xa wali findixi tɔɔɔɔ xɔɔxɔɔɔ nan na a be. Hali kɔɔ ra a bɔɔɔ mu malabuma. Fe fufafu nan na ki.

²⁴ A lanma mixi xa a dɔge, a xa a min, a xa a xa wali raba sɛɛwɛ kui. N bara a kolon na birin kelixi Ala nan ma.

²⁵ Mixi mu nɔma a dɛgedede, a fe fanyi kolon xa Ala mu a mali?

²⁶ Mixi naxan nafan Ala ma, Ala a kima xaxili fanyi, fahaamui, nun sɛɛwɛ nan na. Kɔnɔ xaxilitare tan, Ala a niyama nɛ a xa a harige birin so mixi gbɛɛ yi ra naxan nafan Ala ma. Yi fan findixi fe fufafu nan na, alɔ mixi naxan birama foye fɔxɔ ra.

3

Temui na fe birin ma

¹ Temui na fe birin ma, fe birin dunɔna ma, a xa waxati na na.

² Waxati nde na di barife ma, waxati nde na faxafe ma. Waxati nde na sansi sife ma, waxati nde na sansi xabafe ma.

³ Waxati nde na faxɛ tife ma, waxati nde na dandan tife ma. Waxati nde na se kanafe ma, waxati nde na se yailanfe ma.

⁴ Waxati nde na wafe ma,

waxati nde na yelefe ma.

Waxati nde na yaye raminife ma,

waxati nde na fare boronfe ma.

⁵ Waxati nde na gemɛɛ rayensenfe ma,

waxati nde na gemɛɛ malanfe ma.

Waxati nde na sunbu tife ma,

waxati nde na a titareya ma.

⁶ Waxati nde na se fenfe ma,

waxati nde na a lufe ma.

Waxati nde na se ragatafe ma,

waxati nde na a wɔɔɛfe ma.

⁷ Waxati nde na se ibɔɔfe ma,

waxati nde na a dɛgefe ma.

Waxati nde na wɔyɛnfe ma,

waxati nde na dundufe ma.

⁸ Waxati nde na xanu tife ma,

waxati nde na xɔn tife ma.

Waxati nde na geresofe ma,

waxati nde na saatafe ma.

⁹ Walikɛ geeni mundun sɔtɔma a xa katɛ kui?

¹⁰ N bara kote to Ala naxan dɔxɔxi adamadie xun.

¹¹ A bara se birin natofan a waxati ma. A bara a niya adamadi xaxili xa siga abadan fe ma, hali a mu nɔ Ala xa walie kolonde keli a fɔɛ ma han a rapɔnyi.

¹² N a kolon fefe mu na naxan fan adamadi bɛ, fo a sɛɛwa, a fe fanyi raba a xa dunijɛigiri kui.

¹³ Mixi a dɛgefe, a a min, a sɛɛwa a xa wali kui, na nan findixi Ala xa ki ra adamadi bɛ.

¹⁴ N a kolon Ala xa wali birin buma nɛ abadan. Sese mu sama a xun ma, sese mu bama a ra. Ala fe rabama nɛ alako adamadi xa gaaxu a ya ra.

¹⁵ Naxan na na, na jan nu na nu.

Naxan fama rabade, na jan nu na nu.

Adamadi naxan nabaxi, Ala fama ne na maki-
itide.

¹⁶ N bara fe gbete fan to yi duniya ma:
Nɔndi mafindima wule ra,
tinxinyi mafindima tinxintareya ra.

¹⁷ N naxa a maɔɔxun n xaxili kui,
Ala tinxintɔɛ nun tinxintare makiitima ne,
barima fe birin a waxati na na.

¹⁸ N man naxa a maɔɔxun n xaxili kui, Ala na
mixie matofe ne, alako e xa a kolon daalise nan
lanxi e ma alo wulai subee.

¹⁹ E firin birin fama ne rapɔnde yire keren, e
firin birin faxama ne. E firin birin jɛngima ki
keren, adama yo sube yo, e birin lan. Fe fufafu
na na birin na.

²⁰ E birin sigade keren. E kelixi bende ne, e
man gbilenma bende ne.

²¹ Nde a kolon xa mixi faxaxi xaxili tema koore
ne, xa sube faxaxi xaxili goroma boxi ne?

²² N a kolon fefe mu na naxan fan adamadi be,
fo a seewa a xa wali kui. Na nan findixi Ala xa
maragiri ra adamadi be. Nde noma a masende a
be naxan fama rabade a dangi xanbi?

4

Faxafe nun balofe

¹ N man bara n xaxili rasiga jaxankate birin
ma, naxan na rabafe yi duniya ma.

Mixi jaxankataxi na wafe,
e madunduma yo mu na.

Nɔɛ na mixie be naxee na e jaxankatafe.
E madunduma yo mu na.

² N bara a maɔɔxun, mixi faxaxi nan seewaxi
dangife mixi baloxi ra.

³ Mixi naxan mu barixi sinden,
nee xa hɛeri dangi mixi faxaxi nun mixi baloxi
ra,
barima e mu jaxankate kolon naxan na rabafe
yi dunija ma.

⁴ N bara a to, mixi walima e xunnakeli fenma
mile kui. Yi fan findixi fe fufafu nan na, alo
birafe foye foxo ra.

⁵ Xaxilitare a belexee findigilinxi a ma, a mu
walima,
han a xun nakana.

⁶ Bɔɲesa dondoronti fisa kate gbege be.
Na kate luxi ne alo mixi naxan birama foye foxo
ra.

⁷ N bara fe fufafu gbete fan to yi dunija ma.

⁸ Xeme nde nu na naxan nu na a kerenyi ma,
mixi yo mu nu na a be.

A nu walima temui birin, konɔ a mu wasa a xa
naafuli ra.

A naxa a yete maxorin,

«N na walife toore kui nde be?»

Yi mooli fan findixi fe fufafu nan na.

⁹ Mixi firin malanxi sooneya dangife mixi ra
naxan luma a keren.

Na firinyie xa wali dangi na mixi kerenyi gbe ra.

¹⁰ Xa a sa li keren bira, a boore a rakelima ne.

Konɔ mixi naxan birama, a malima mu na,
na tooroma ne a paaxi ra.

¹¹ Na maniyaxi mixi firin nan na,
naxee saxi e boore fe ma xinbeli temui,
e nu wuyenyi soto e boore saabui ra.

Konɔ mixi naxan na a kerenyi ma, na xinbeli
bama di?

¹² Mixi paaxi noma ne mixi keren na,

kɔnɔ mixi firin tan tima nɛ a kanke.
Luuti xɔri saxan malanxi mu bolonma mafuren.

¹³ Misikiine xa di naxan xaxili fan, a senbe gbo mange be naxan mu fata marasi fanyi nun a jaaxi tagi rasade.

¹⁴ Na mixi mɔɔli nɔma minide geeli kui, a findi mange ra. A barixi setareɲa nan kui, a fa mangeya sɔtɔ.

¹⁵ Dunija mixi birin saxanyi nan nabama, i na dangi mixi gbete fa ti i jɔxɔɛ ra.

¹⁶ Mixi wuyaxi dangixi nɛ beenun na kanyi xa bari. Mixi naxee fama a xanbi ra, a xa fe mu fama rafande e ma. Na fan findixi fe fufafu nan na, alɔ mixi naxan birafe fɔxɔ ra.

¹⁷ I na siga salide Ala xa banxi, i xa i yete mato a fanyi ra. I na siga, i xa i tuli mati masenyi ra naxan tima naa. Na tide gbo dangife sereɛɛ bafe ra naxan nabama xaxilitareɲa kui, barima xaxilitaree mu a kolon, a e na fe kobi nan xun ma na ki.

5

Laayidi tongofe Ala be

¹ I naxa gbata i de rabide wɔyenyi xili ma, i naxa gbata laayidi tongode Ala be, barima Ala tan na koore nɛ, kɔnɔ i tan na bɔxi nan ma.

Awa, i xa wɔyenyi naxa wuya.

² Alɔ xiye to kelima mapɔxunyi gbegbe ma, xaxilitareɲa fan kelima de wuya nan ma.

³ Xa i bara laayidi tongo Ala be, i naxa dugundi a rakamalide. Xaxilitareɲa mu rafan Ala ma. A lanma i xa i xa laayidi rakamali.

4 Laayidi tongotareṅa fisa laayidi rakamal-
itareṅa be.

5 I naxa tin i xa woyenyi xa findi yunubi ra.
I naxa a fala Ala xa xɛɛra be, «N mu nu wama
laayidi yati tongofe.» Na fe mooli Ala raxɔnɔma
ne, a a niya i xa wali xun xa rakana.

6 Xiye wuyaxi safe nun woyenyi tife findixi fe
fufafu nan na. Na kui a lanma i xa gaaxu Ala ya
ra.

7 I naxa tɛɛnna xa a sa li i mixie toma taa kui
naxee fuma misikiinee ma, e sɛriye kana, e kiiti
ṅaaxi sa tinxintɔɛ ma. Mange a boore mange
nan malima, han a mangɛya xungbe soto.

8 E birin geenima xɛ samae nan saabui ra, hali
mange xungbe.

9 Kobiri rafan mixi naxan ma, a mu wasama.
Bannaya rafan naxan ma, a naafuli mu a ralima.
Fe fufafu nan na ki.

10 Harige gboma ki naxɛ, a donmae fan gboma
na ki nɛ.

Na kui munafanyi mundun na harige kanyi be,
ba a ya tife ra a harige ra?

11 Walike luga ba, a mu luga ba, a xixoli fanyi
rabama nɛ.

Kɔnɔ banna xa naafuli a niyama nɛ a mu xixoli
fanyi raba.

12 N fe magaaxuxi nde rakɔɔsixi yi dunṅa ma:
Kankanfe bannaya ma han a banna tɔɔɔ,

13 xa na mu a ra, bannaya lɔefe tɔɔɛ nde saabui
ra,

a fa li banna xa di mu ke soto.

14 Adamadi mini ki naxɛ a nga tege,

a man gbilenma bende a mageli ra na ki ne.
A mu sese xaninma a xun ma a naxan soto a xa
wali kui.

¹⁵ Yi fe xoxoxo.

Adamadi fa ki naxe yi duniya ma,
a man sigama na ki ne.

A xa kate findixi fe fufafu nan na.

¹⁶ A duniya igirima dimi nan kui,
kontofili, toore, nun boje mapaaxui kui.

¹⁷ Na kui n naxa a fahaamu a fan adama be xa
a a dege, a a min, a sewa a xa wali ra, a naxan
nabama duniya ma a xa simaya kui, Ala naxan
nagirixi a ma na nan findixi a xa geeni ra.

¹⁸ Xa Ala a ragiri mixi ma a xa harige soto, a fa
sewa na ra han a wasa, na bara findi Ala xa ki
nan na.

¹⁹ Na kui, a mu kontofilima a xa simaya xa
dunke xa fe ra, barima Ala bara a niya a boje
xa lu sewe kui tun.

6

Bannaya nun sewe

¹ N fe xoxoxoe gbete nan to yi duniya ma:

² Ala bannaya nun binye ragirixi mixi nde ma
han a wasa na birin na, kon Ala fa a niya a mu
xan a yi, a fa a lu mixi gbete yi ra. Fe fufafu nan
na ki naxan xoxoxo a gbe ra.

³ Hali mixi di keme soto, a naxa simaya xon
kuye soto, xa a mu noma sewade a harige ra,
nama mu fa a ragata gaburi kui a ragata ki ma,
diyore naxan baxi a nga furi, na fisa na kanyi be.

⁴ Na diyore mu findima a ra, a kelima dimi nan
kui, a xili yati mu falama.

⁵ A mu soge xa naiyalanyi toxi, a mu sese kolonxi, kɔnɔ a xa fe fisa na naafuli kanyi bɛ,

⁶ hali naafuli kanyi fa lu dunipa ma jɛ wulu firin sɛwɛtarepa kui. E birin mu sigama aligiyama xɛ?

⁷ Mixi xa katɛ birin nabama furi fe nan ma fe ra, kɔnɔ a mu wasama feo.

⁸ Munse luma xaxilima yi ra naxan mu na xaxilitare yi ra?

Munse luma misikiinɛ bɛ xa a jɛrɛ ki fan a boore ya xɔri?

⁹ Se toxi fisa mapɔxunyi bɛ?

Fe fufafu nan na ki naxan luxi alɔ mixi naxan birafe foye foxɔ ra.

¹⁰ Daalise birin jan bara xili sɔtɔ, adama naxan nu na, a jan bara kolon. Adama mu nɔma mixi ra naxan sɛnbɛ gbo a bɛ.

¹¹ Wɔyɛnyi na gbo, fe fufafu fan gboma nɛ.

A mu mixi yo malima.

¹² Nde a kolon fe naxan fan adamadi bɛ a xa dunipɛigiri kui, naxan dangima mafuren mafuren alɔ niini? Nde nɔma a falade a bɛ fe naxan nabama a faxa xanbi?

7

Xaxili fanyi

¹ Xili fanyi fan dangi labundɛ fanyi ra.

I faxa lɔxɔɛ fan dangi i bari lɔxɔɛ ra.

² Sofe kaapɛ banxi fisa sofe xulun banxi bɛ, barima faxɛ ragirixi adama birin bɛ.

A lanma mixi baloxi xa ratu na ma.

³ Sunnunyi fisa yele bɛ,

barima mixi bɔɛ fanyi sɔtɔma nɛ sunnunyi kui.

⁴ Xaxilima a ɲɔɔ rasigama nɛ faxɛ ma,
xaxilitare tan na yelefe nan tui.

⁵ Xaxilima xa xurui fisa xaxilitare xa matɔɔɛ bɛ.

⁶ Xaxilitare xa yelexi nɛ
alɔ bolee naxee mabulama tunde bun ma.
Fe fufafu nan na ki.

⁷ Kɔbiri tinxintare a niyama nɛ xaxilima xa findi
xaxilitare ra,
ye dɔɔɛ a bɔɛ mafindima nɛ.

⁸ Fe rapɔnyi fisa a fɔlɛ bɛ.
Mixi sabarixi fisa yetɛ igboe bɛ.

⁹ I bɔɛ naxa gbata tede,
barima xaxilitaree bɔɛ nan tema.

¹⁰ I naxa lu a fala ra,
«Singe dangi yakɔsi ra.»
Xaxilimaya wɔyɛnyi mu na na ra.

¹¹ Xaxilimaya luxi nɛ alɔ kɛ,
a munafanyi na dunja mixi birin bɛ.

¹² Xaxilimaya findixi mixi xa kantari nan na,
kɔbiri fan findixi mixi xa kantari nan na,
kɔnɔ xaxilimaya nan fisa,
barima a xaxilima rakisima.

¹³ Ala xa wali mato.
A naxan madalin, nde nɔma na matinxinde?

¹⁴ I xa sɛɛwa hɛɛri temui.
Tɔɔrɛ temui na a li, i xa ratu a ma,
a Ala nan na firinyi birin daaxi.
Na kui adamadi mu nɔma a xa tina kolonde.

¹⁵ N ma simaya fufafu kui,

n a toxi ne tinxintɔɛ nde faha simaya dunke kui
hali a to tinxinxi,
tinxintare nde bu duniya hali a to mu tinxin.

16 I naxa i yete findi tinxintɔɛ ra,
i naxa i yete findi lonnila ra,
xa na mu a ra i i yete kanama ne.

17 I naxa findi tinxintare ra,
xa na mu a ra i faxama ne beenu i xa waxati xa
a li.

18 A lanma i xa i ꞓɔɔ sa na marasi firinyi xɔn
ma.
Ala xa yaragaaxui xa fe sooneyama ne na birin
kui.

19 Xaxilima xa xaxilimaya a senbe gboma ne
dangi taa mange fu ra.

20 Tinxintɔɛ mu na yi duniya ma,
naxan fe fanyi tun nabama, a mu yunubi yo raba.

21 I naxa i tuli mati mixi xa woyenyi birin na,
xa na mu a ra i fama i xa konyi xui mede a i
dankama,

22 alo i tan yati bara a raba sanya wuyaxi mixie
ra.

23 N na birin igbexi ne xaxilimaya ra.

N naxa a fala, «N xa findi xaxilima ra,» kɔnɔ n
mu nɔ.

24 Xaxilimaya tan tilin, a makuya won na,
nde noma a fahaamude?

25 Na kui n naxa kata na kolonde,
n xa so xaxilimaya kui, n xa fahaamui soto,
n xa a kolon tinxintareya findixi xaxilitareya nan
na,
xaxilitareya fan findixi daxuya nan na.

26 N bara fe nde to naxan xɔnɔ dangi faxe ra.

Gine na a ra naxan findixi yeɛ ra,

naxan boɲe findixi gantanyi ra,

naxan beɛɛe luxi alo luuti balanxi.

Mixi naxan nafan Ala ma,

a kelima ne na gine xun ma,

kɔnɔ na gine yunubitɔe nan masɔtɔma.

27 N tan kawandila yi nan to n ma fe matoxi birin
kui:

28 N naxa xeme tinxinxi keren to xeme wulu ya
ma,

n naxa a fen han,

kɔnɔ n mu gine yo to nama ya ma naxan tinxin.

29 N yi nan gbansan to kɔre:

Ala adamadie daaxi ne e tinxinxi,

kɔnɔ e tan naxa e yeɛ madaxu.

8

Xaxilimaya nun mangeya

1 Xaxilima maniyɛ mu na.

Nde fata fe tilinxi fatanfaside?

Xaxilima yatagi nɔrɔma a xa xaxilimaya saabui
nan na,

a lahalɛ masarama ne.

2 N xa a fala wo be, a lanma wo xa mangɛ xa
yaamari rabatu, barima wo bara wo rakali Ala
ya xɔri.

3 I naxa gbata kelide mangɛ ya xɔri. I naxa ti
fefe xanbi ra naxan mu fan. Mangɛ a waxɔnfe
nan nabama.

4 A lu ki yo ki, nɔe na mangɛ nan yi. Nde nɔma
a matandide?

5 Mixi naxan mangɛ xa yamari rabatuma,
fe naaxi yo mu a sɔtɔma.

Xaxilima a jere ki nun jere waxati kolon.

⁶ Fe birin lanma a xa raba a waxati nun a keja ma,

hali na fa findima fe xoxoxe ra mixi be.

⁷ Mixi to mu a kolon fe naxee fama rabade, nde noma nee tagi rabade a be?

⁸ Mixi yo mu noma a jengi yamaride, mixi yo mu noma a faxa loxoxe sugandide.

Mixi mu noma kelide gere xun ma, tinxintareya mu fe kobi rabae bepinma.

⁹ N bara yi birin rakoxosi dunija ma. N naxa mixi to a na a boore yamarife, a fa a yete tooro na kui.

¹⁰ N naxa mixi jaaxie to naxee ragatama binye kui, mixie nu naxee matoxoma horomolingira yire taa kui. Fe fufafu nan na ki.

¹¹ Xa fe kobi rabae mu jaxankate soto a temui, nama fan fama ne birade e waxonfe jaaxie foxo ra.

¹² N a kolon hali fe kobi rabae gbilen fe jaaxi rabafe ra han sanmaya keme, sooneya tan nabama ne mixi be naxan gaaxuma Ala ya ra, naxan luma a batu ra.

¹³ Konox fe mu sooneyama mixi jaaxie be naxee mu gaaxuma Ala ya ra, e xa simaya xon mu kuyama alo mixi niini.

¹⁴ Fe fufafu gbete na na yi dunija ma: Fe xoxoxe naxan lan a xa doxo mixi jaaxi ma, na nan doxoma tinxintoxe ma. Fe fanyi naxan lan a xa raba tinxintoxe be, na nan nabama mixi jaaxi be. N xa a fala wo be, na fe mooli findixi fe fufafu nan na.

¹⁵ Na kui a lanma adama xa sɛɛwa a xa dunɪɲɛgiri kui. Fe yo mu na naxan fisa yi bɛ: Mixi lanma e xa e dɛge, e xa e min, e xa sɛɛwa. Na ki a sɛɛwama nɛ a xa wali ra a xa dunɪɲɛgiri kui, Ala naxan fixi a ma dunɪɲa bɛndɛ fuɲi fari.

¹⁶ N to natɛ tongo n xa fahaamui sɔtɔ adamadi xa wali xa fe ra, a naxan nabama kɔɛ nun yani,

¹⁷ n naxa Ala xa wali mato. Mixi yo mu nɔma sode fe birin kui naxan nabama dunɪɲa ma. Hali a kata han, a mu a kolonma feo. Hali xaxilima naxan a falama a bara gɛ na kolonde, a mu nɔma na kolonde yati yati.

9

Adamadi mu yare kolon

¹ N to n marɔxun na fe birin ma, n a toxi nɛ tinxintɔɛɛ, xaxilimae, nun e xa katɛ birin kelima Ala nan ma. Adamadi mu a kolon a fama naxan lide a yara, xanunteya xa na mu a ra xɔnnanteya. Na birin na Ala nan yi.

² Adamadi birin sigama nɛ aligiyama. Tinxintɔɛ ba, tinxintare ba, sɛniyɛntɔɛ ba, sɛniyɛntare ba, sɛrɛxɛba ba, sɛrɛxɛbatare ba. Mixi fanyi ba, mixi ɲaaxi ba e birin sigama nɛ aligiyama. Mixi naxan laayidi tongoma ba, mixi naxan mu suusama na tongode ba, e birin sigama nɛ aligiyama.

³ Fe xɔrɔxɔɛ nan yi ki fe birin ya ma dunɪɲa ma: maraɲɔn ki keren nan na nee birin bɛ. Adamadie bɔɲɛ rafexi fe ɲaaxi nan na, e walima xaxilitareɲa nan na e xa dunɪɲɛgiri kui. Na dangi xanbi, e faxamixie lima nɛ aligiyama.

⁴ Mixi baloxi gbansan noma a xaxili tide fe nde ma. Bare ɲiɲe fisa yeɛɛ faxaxi be.

⁵ Naxee baloxi, nee a kolon a e faxama ne, kɔnɔ mixi faxaxie tan mu fefe kolon. Sare fi yo mu na e be sɔnɔn, e xa fe yati bara neemu mixie ra.

⁶ E xa xanunteya, e xa xɔnnanteya, e waxɔnfe, nee birin bara ɲɔn. E tan gbe yo mu na yi dunija fee tan ya ma sɔnɔn.

⁷ Siga, i i dege seewe kui, i i xa weni min boɲe fanyi kui. Ala wama na nan xɔn i be.

⁸ I xa sose fiixe ragoro i ma, i xa labunde fanyi sa i fate ma.

⁹ I xa dunija igiri seewe kui wo nun i xanuntenyi gine. Ala bara yi simaya nan fi i ma. Hali a to dangima alo foye, hali a xɔrɔxɔ, Ala xa maragiri na a ra i be.

¹⁰ I noma wali naxan na, i xa na raba i senbe birin na, barima i naxan nabama dunija ma, alo walife, fe matofe, fe fahaamufe, nun fe kolonfe, na sese mu na aligiyama i sigafe dennaxe.

¹¹ N man bara fe gbete to yi dunija ma:
 Naxan xulun dangi a boore ra, a mu gbata geenima temui birin xe,
 naxan senbe gbo dangi a boore ra, a mu gere geenima temui birin xe,
 naxan xaxili fan a boore be, a mu donse sotoma temui birin xe,
 naxan ma lonni dangi a boore ra, a mu naafuli sotoma temui birin xe,
 naxan xa fahaamui gbo a boore be, a mu hinne sotoma temui birin xe.
 Ala xa maragiri tan fe birin nabama a waxati ne.

¹² Mixi yo mu a kolon fe fama a lide temui naxe:

Yeɛɛ suxuma ne yeɛ xoxoxe kui,
xonɪ suxuma ne gantanyi ra.

Na ki fe xoxoxe adamadi terennama ne kerenyi ra.

¹³ N man bara yi xaxilimaya misaali to duniya ma naxan tide gbo.

¹⁴ Taa xuri nde nu na, mixi mu nu gbo dennaxe. Mange senbema nde naxa na taa gere, a fa tede yailan na taa tete bunyi.

¹⁵ Na taaka nde nu na, naxan findixi setare xaxilima ra. A naxa na taa rakisi a xa xaxilimaya saabui ra, konɔ na dangi xanbi mixi yo mu ratu a xa fe ma.

¹⁶ Na kui n naxe,
Xaxilimaya fisa palamaya be,
konɔ setare xa xaxilimaya maberema ne,
mixi mu a xa masenyi suxuma.

¹⁷ Xaxilima xa masenyi raxaraxi ramefe,
na fisa mange xa sonxoxe rate be xaxilitaree tagi.

¹⁸ Xaxilimaya fisa geresosee be,
konɔ yunubitoxe keren gbansan noma fe fanyi gbegbe xun nakanade.

10

Taali woyenyi

¹ Tugitugi na faxa labunde xun ma, labunde xiri kanama ne.

Xaxilitareya nan xui mema dangife xaxilimaya xui ra.

² Xaxilima boye matinse,

xaxilitare bope naaxu.

³ Xaxilitare a xa xaxilitarepa masenma ne birin be a xa nere kui.

⁴ Xa i xa mange xono i ma, i naxa keli i xa wali xun ma,
i xa sabari fe xorochoe raborochoa.

⁵ N fe xorochoe nde fan toxi yi dunipa ma naxan kelixi mange ma:

⁶ A noe fima ne xaxilitare nde ma, banna nde tan mu noe yo soto.

⁷ N bara konyi nde to a soe ragima, mange nde fa a nere a sanyi ra.

⁸ Yili ge noma birade a xa yili gexi kui, mixi naxan yale tima tete ma, boximase noma na fan xinde.

⁹ Mixi naxan geme masolima, a noma a maxonode geme ra.

Mixi naxan yege booma, a noma a maxonode yege ra.

¹⁰ Xa beera kole torixi, a mu ralugan, na a niyama ne wali xa xorocho.

Xaxilimaya xunnakeli fima mixi ma na ki ne.

¹¹ Xa boximase mixi xin beenun boximase suxuma xa a suxu,

mixi naxan boximase suxuma, a mu geenima.

¹² Hinne gbegbe na xaxilima xa masenyi kui, kono xaxilitare tan xa woyenyi a yete bonoma ne.

¹³ A xa masenyi foloma lonnitarepa ra, a rapon daxupa ra.

¹⁴ Xaxilitare xa woyenyi wuya.

Adamadi mu a kolon fe naxan fama fade.
Nde a rakolonma fe ra naxan fama a lide?

¹⁵ Xaxilitare a yete rataganma,
hali taa kira, a mu a kolon.

¹⁶ Naxankate na taa be naxan xa mange findixi
fonike yore ra,
naxan xa kuntigie kurunma xulunyi tife ra.

¹⁷ Nelexinyi na taa be naxan xa mange fatanxi
mange bonsoe ra,
naxan xa kuntigie e degema a waxati ma senbe
sotofe ra, e mu siisi.

¹⁸ Xa banxi kanyi tunnaxono, banxi xunyi birama
ne,
xa a mu a findi tunnabexi ra, a xa banxi fama ne
minide.

¹⁹ Mixi donse rafalama ne alako a xa jalexin,
a weni minma ne alako a xa seewa,
a kobiri sotoma ne alako a hayi birin xa fan.

²⁰ I naxa mange danka hali i xa mapoxunyi kui,
i naxa banna danka hali i xa konkoe kui,
barima xoni nde i xui xaninma ne, a na fala mixi
nde be.

11

Wakilife

¹ Taali ndee nan yi ki:
Xa i taami woli ye ma,
i fama ne a masotode loxoe nde.
² I xa i xa sotose taxu mixi solofere ra,
xa na mu a ra, mixi solomasaxan,

barima i mu a kolon jaxankate naxan fama
duniya lide.

³ Xa nuxui rafexi ye ra,
tune fama ne birade boxi ma.

Xa wuri bira yire fanyi ma, xa a bira koola ma,
a luma naa ne.

⁴ Mixi yo bonbo foye rabenfe ra, na mu sansi
sima.

Mixi yo bonbo nuxui matofe ra, na mu fama
sansi xabade.

⁵ I mu jengi nun xorie rafala ki kolon furi gine
furi kui,

i man mu Ala Daali Mange xa wali fan kolon.

⁶ I xa wakili kelife gesege han nunmare sansi
sife ra,

barima i mu a kolon i xa wali mundun fama
sooneyade.

⁷ Naiyalanyi tofe joxun.

⁸ A lanma mixi xa seewa a xa simaya ra,

konɔ a naxa nɛmu dimi ma naxan nu na a xa
simaya kui.

Fe naxan birin fama, fe fufafu na a ra.

⁹ Fonike, i xa jɛlexin i xa fonikeya kui,

i sondonyi xa seewa i xa fonikeya waxati kui.

I xa bira i boɲe nun i waxɔnfe foxo ra,

konɔ i xa a kolon a Ala i makiitima ne na birin
ma.

¹⁰ Na kui kontofili makuya i ra,

toore keri i foxo ra.

Fonikeya findixi fe fufafu nan na.

12

Faxe makore

¹ I xa ratu i Daali Marigi ma i xa fonikeya kui,
beenun i nimisa loxoe xa fa,
beenun toore waxati xa i li, i fa a fala,
«Seewe yo mu na n be sɔnɔn.»

² I xa ratu a ma beenun soge xa dimi,
beenun kike nun tunbuie xa ifofo,
beenun nuxui xa siga tune bira xanbi.

³ Na temui banxi kantee serenma ne,
xeme jalamae e felenma ne,
maale dinmae xurunma ne,
mixi naxee se igbema e luma ne dimi kui,

⁴ banxi naadee balanma ne,
maale din xui danma ne,
xonni xui dunduma ne naxan nu mixie raxunuma,

⁵ xeme fama ne gaaxude yire itexi ra,
e fama ne gaaxude fe xorochoe ra kira xon ma,
xemoxi xunsexe fama ne fiixede,
katoe bama ne kasare tife,
seri mu dandanyi tima sɔnɔn.

Na temui mixi sigama ne a xa lingira donchoe,
wa xui minima ne kirae xon ma.

⁶ Na rabama ne beenun gbeti xa bolon,
beenun xesema tonbili xa kana,
beenun feje xa iboo dulonyi ma,
beenun ye bendun se xa kana kolonyi yire,

⁷ beenun adamadi xa gbilen bende a daaxi naxe,
a nii fan xa gbilen Ala ma naxan a raso a fate i.

⁸ N tan Kawandila xa a fala wo be,

«Fe fufafu nan na na birin na. A birin luxi ne alo foye!»

⁹ Wo xa a kolon yi Kawandila findixi xaxilima nan na, naxan bara jama xaran. A bara taalie mato, a e yailan.

¹⁰ Yi Kawandila kata ne a xa masenyi fanyie nun sebeli tinxixie soto naxee nondi masenma.

¹¹ Xaxilimae xa masenyie luxi ne alo wuri rameluxi naxee xurusee rajerema. Na masenyie malanxi luxi ne alo lantuma naxee mabanbanxi wuri ma. Na birin fatanxi Xuruse demadonyi keren nan na.

¹² N ma di, naxan dangi na masenyie ra, i xa i yete ratanga na ma. Danyi mu na sebeli yailanfe ma. Xaranyi gbegbe mixi rataganma ne.

¹³ A birin xundusuxi yi masenyi nan na:

Won xa gaaxu Ala ya ra, won xa a xa yaamarie rabatu,

barima adamadi xa wali lanma a xa findi na nan na.

¹⁴ Won xa gaaxu Ala ya ra barima a tan nan mixi xa wali birin makiitima,

hali fe naxan birin noxunxi,

a findi a fanyi ra ba, a findi a jaaxi ra ba.

Soso Kitaabuie: Tawureta, Yabura, Inyila
The Holy Bible in the Susu language of Guinea (Soso
Kitaabuie: Tawureta, Yabura, Inyila Bible)

copyright © 2015 Mission Évangélique Réformée Néerlandaise et les
Traducteurs Pionniers de la Bible

Language: Susu

Contributor: Mission Évangélique Réformée Néerlandaise

This translation is made available to you under the terms of the Creative
Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it
in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.
Pictures included with Scriptures and other documents on this site are
licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,
please contact the respective copyright owners.

2020-11-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source
files dated 29 Jan 2022

f1d08866-ea3e-5b9b-b506-e7690c5c61d2